

#MenToo

Tekst: **Agnes van Minnen**

Het riep veel discussie op, die #MeToo-actie, maar vooral veel vragen. Wat valt nu eigenlijk onder #MeToo? Wat is seksueel misbruik en wat heeft seksueel misbruik te maken met macht? Is het tijd voor een nieuwe feministische opstand? Het clichébeeld van een secretaresse die van haar baas een tik op haar billen krijgt, drong zich op. Of een man die met fysieke macht een vrouw overmeestert en haar tegen haar wil in penetreert. Mannen met macht, dat zijn de boosdoeners, en vrouwen het slachtoffer. Hoe het tij te keren?

Een nuttige discussie, misschien. Maar het laat wel een aspect onderbelicht: niet alleen vrouwen, maar ook mannen worden seksueel misbruikt. Onder de hashtag #MenToo lieten de mannen ook – weliswaar voorzichtig – van zich horen. Ze vertelden dat ook zij waren misbruikt. Door andere mannen. We zien dan meestal een beeld voor ons waarin deze mannelijke slachtoffers geperforeerd worden door andere mannen, oraal of anaal. Maar mannen worden ook misbruikt door, jawel, vrouwen. Vrouwen worden dikwijls als onschuldig gezien in de context van seksueel geweld. Ze hebben immers geen 'wapen'; *no penis, no problem*. Maar de cijfers tonen een ander beeld. Uit het recente rapport van het Rutgers Kenniscentrum over seksueel gedrag in Nederland blijkt dat negentien procent van de mannen in Nederland weleens grensoverschrijdende seksuele ervaringen heeft gehad, en zes procent seksueel geweld heeft meegemaakt. In grofweg vijftien procent van de gevallen was de dader een vrouw. Vrouwen misbruiken mannen dus ook. Hoe moet ik me dat voorstellen, denk je wellicht? Hoe kun je als vrouw een man verkrachten?

"Ze kwam op me zitten, forceerde mijn penis in haar vagina en bereed me net zo lang tot ik klaarkwam. Ik voelde me hulpeloos en beschaamd."

Meestal denken mensen bij seksueel geweld aan een slachtoffer dat tegen de wil in wordt gepenetreerd. Vaginaal, anaal, of oraal. Minder bekend is dat sommige vrouwen mannen dwingen om hen te penetreren. *Forced penetration*, wordt dat in de literatuur genoemd. Degene die penetreert is nu niet de dader maar het slachtoffer. Maar een man heeft dan toch een erectie nodig? Ja, dat klopt. Maar net als vrouwen kunnen mannen ook een genitale respons vertonen of klaarkomen, zonder dat ze er seksueel plezier aan beleven. Maar mannen zijn toch fysiek sterker? Zeker, meestal wel, maar vrouwen gebruiken vaker verbaal geweld. Door te smeken, te dreigen, te zeuren of de man te chanteren. Macht hoeft dus niet *per se* fysiek te zijn. Elke man die met zijn vrouw op een drukke zondag in de Ikea staat, weet hoe sterk de overredingskracht van vrouwen kan zijn. Maar: nee is nee, ook bij een man.

“Ze voerde me dronken en al snel werd alles wazig. Ze zorgde eerst oraal voor een erectie, maar ik wilde niet verder gaan. Ik duwde haar van me af en zei dat ik naar huis wilde. Ze zeurde echter maar door en dreigde aangifte te doen van verkrachting als ik zou stoppen. Ze leek wel hysterisch. Ik wist niet wat ik moest doen. Ik bevroor. Ze klom op me en voor ik het wist zat ik in haar. Ik vond het een afgang en voelde me vies na afloop. Ik heb er niemand over verteld, want dan lacht iedereen me uit.”

De cijfers die Rutgers publiceerde zijn vermoedelijk een forse onderschatting van dit probleem. Het aantal mannen dat werkelijk seksueel misbruikt wordt door vrouwen is niet bekend. De cijfers zijn ook afhankelijk van hoe je precies seksueel geweld definieert. Als aan mannen wordt gevraagd of ze seksueel geweld hebben meegemaakt, denken zijzelf wellicht ook alleen aan situaties waarin een dader hen penetreert, wat resulteert in (relatief) lage cijfers. Wordt er echter concreter gevraagd naar situaties waarin de man zelf tegen zijn zin in een vrouw penetreert en de vrouw ook andere machtsmiddelen gebruikt dan fysiek geweld, dan stijgen de cijfers aanzienlijk. Ter illustratie: in een studie die deze brede definitie hanteerde gaf 43 procent (!) van de mannelijke scholieren en studenten aan *forced penetration* te hebben meegemaakt. Onbekendheid maar ook onderrapportage spelen bij deze vorm van seksueel geweld waarschijnlijk een belangrijke rol. Het werkelijke aantal is vermoedelijk dus nog hoger. Net als vrouwen schamen mannen zich vaak voor (deze vorm van) seksueel geweld, waarbij het zogenaamde ‘*lucky boy*’-fenomeen een rol speelt: lacherig wordt dan gezegd: “Je moet niet klagen joh, maar juist blij zijn dat je seks had met een vrouw, geluksvogel!”

Gedwongen penetratie kan onder de huidige Nederlandse strafwetgeving niet worden gekwalificeerd als verkrachting omdat bij verkrachting het woord ‘ondergaan’ in de wet staat. Het *verrichten* van een seksuele handeling onder dwang, zoals bij gedwongen penetratie, valt daar dus niet onder.

De gevolgen voor mannen die seksueel geweld hebben meegemaakt worden over het algemeen ook onderschat. In een recente studie werden ‘gewone’ mensen gevraagd, en gevraagd om vignettes te beoordelen. De situaties in die vignettes waren identiek (een stagiaire die door haar baas tot seks werd gedwongen). Maar in het ene vignet was de stagiaire een man en de dader een vrouw, en in het andere was het slachtoffer een vrouw en de dader een man. De vraag was: hoeveel leed veroorzaakt dit seksueel geweld bij het slachtoffer in termen van depressie, angst en somatische klachten? De onderzoekers oordeelden dat vrouwen meer last hadden van het seksueel geweld dan mannen. Terwijl de échte cijfers een totaal ander beeld geven: negatieve gevolgen van seksueel geweld bij mannen lijken sterk op die van vrouwen: PTSS, angst, depressie, seksuele problemen, alcohol- en drugsgebruik, schuld- en schaamtegevoelens en revictimisatie. Mannen hebben dus minstens evenveel last van seksueel geweld. Dit geeft voldoende aanleiding om dit probleem heel serieus te nemen.

Voor de geïnteresseerden: op www.frozenkids.nl kun je een documentaire bestellen waarin acht mannen vertellen over seksueel misbruik. Een aanrader!

Agnes van Minnen is klinisch psycholoog/psychotherapeut en VGCT-supervisor. Ze is als directeur behandelprogramma werkzaam bij het Psychotrauma Expertise Center PSYTREC te Bilthoven en daarnaast als hoogleraar ‘angstregulatie en behandeling van angststoornissen’ werkzaam bij de Radboud Universiteit Nijmegen. Zij doet onderzoek op diverse terreinen, met name op het gebied van dissociatie en posttraumatische stressstoornis.

Literatuur

- Cortoni, F., Babchishin, K. M., & Rat, C. (2017). The proportion of sexual offenders who are female is higher than thought: A meta-analysis. *Criminal Justice and Behavior*, 44(2), 145-162.
- De Graaf, H., & Wijsen, C. (Red). *Seksuele Gezondheid in Nederland 2017*. Rutgers. https://www.rutgers.nl/sites/rutgersnl/files/PDF-Onderzoek/Seksuele_Gezondheid_in_NL_2017_23012018.pdf
- Levine, K. L. (2005). No penis, no problem. *Fordham Urb. LJ*, 33, 357.
- Stemple, L., Flores, A., & Meyer, I. H. (2017). Sexual victimization perpetrated by women: Federal data reveal surprising prevalence. *Aggression and Violent Behavior*, 34-302-311.
- Studzinska, A. M., & Hilton, D. (2017). Minimization of male suffering: Social perception of victims and perpetrators of opposite-sex sexual coercion. *Sexuality Research and Social Policy*, 14(1), 87-99.
- Weare, S. (2017). ‘Oh you’re a guy, how could you be raped by a woman, that makes no sense’: towards a case for legally recognising and labelling ‘forced-to-penetrate’ cases as rape. *International Journal of Law in Context*, 1-22.